

Pulicidæ Danicæ.

(De danske Lopper.)

Af

Fr. Meinert.

Nærværende Udsigt over de danske Lopper gjør ikke Fordring paa at give stort mere end en Fortegnelse over de danske Arter af denne Insektorden. Jeg har derfor troet at kunne slutte mig i det Væsentlige til den meget brugbare Monographi af Taschenberg, »Die Flöhe. Die Arten der Insectenordnung Suctoria nach ihrem Chitinskelet dargestellt«, 1880.

I et væsentligt Punkt har jeg dog ikke kunnet følge Taschenberg, nemlig i hans Nomenclatur, da denne forekommer mig at bryde altfor stærkt med alle gode gamle Regler; ligesom jeg da ogsaa ser, at de fleste senere Forfattere, som have mere eller mindre benyttet Taschenberg, heller ikke følge ham her.

Stoffet til denne Fortegnelse skyldes for største Delen Museets egne Samlinger; men ogsaa fra Hr. Schlicks rige Samlinger ere mange gode Oplysninger hentede, ligesom ogsaa en enkelt Art, *Pulex Vulpes*, kun hidtil kjendes derfra.

Bestemmelses Tabel.

a.	Øinene vel udviklede.	
b.	Forryggen og Kinderne uden Torne.	
c.	Tredie Antenneled dybt indskaaret paa Forsiden	Pul. irritans.
c. c.	Tredie Antenneled kogledannet	Pul. Vulpes.
b. b.	Forryggen med Torne; Kinderne uden Torne.	
d.	Forryggens Torne mere spredte.	
e.	Munddelene kortere end Hofterne ..	Pul. fasciatus.
e. e.	Munddelene af Hofternes Længde ..	Pul. Sciurorum.
e. e. e.	Munddelene længere end Hofterne ..	Pul. Melis.
d. d.	Forryggens Torne tættere, 24—26 ..	Pul. Gallinæ.
b. b. b.	Forryggen og Kinderne begge med Torne.	
f.	Hovedet afrundet fortil.	
g.	Forryggens og Kindernes Torne 7—9.	Pul. Canis.
g. g.	Forryggens Torne 3, Kindernes Torne 2	Pul. Erinacei.
f. f.	Hovedet kantet fortil	(Pul. gonioccephalus.)
a. a.	Øinene rudimentære eller manglende.	
h.	Hovedets Underside med en svær Krans af Torne	Hystric. Talpæ.
h. h.	Kun Kinderne med faa, 2—4 Torne.	
i.	Hovedet langstrakt, Bagkroppens Ryg- skinner med Tornekamme.	
k.	Syv af Rygskinnerne med Tornekamme.	Typhl. octoctena.
k. k.	Fem af Rygskinnerne med Torne- kamme	Typhl. hexactena.
i. i.	Hovedet kort, Bagkroppens Rygskinner uden Tornekamme	
l.	Kinderne med 4 Torne	Typhl. Musculi.
l. l.	Kinderne med 3 Torne	Typhl. assimilis.
l. l. l.	Kinderne med 2 Torne	Typhl. silvatica.

Ovenstaaende Tabel, som skulde tjene Samlerne til en foreløbig Orienteren, er som det let vil ses, i Hovedsagen dannet efter Taschenbergs tilsvarende »Tabelle zum Bestimmen der Gattungen und Arten der Pulicidæ«, l. c. p. 62 f., med Udeladelse af de fremmede Arter og Tilføielse af den nye Art, Typhl. silvatica. Nomenclaturen er, som allerede forhen bemærket, dog meget forskjellig fra Taschenbergs, men da jeg i det Følgende under hver Art, foruden Citering af den Forfatter, som har opstillet Arten, tillige har anført Taschenberg, vil dette ikke kunne volde nogen Vanskelighed. Jeg har taget Pul. goniocephalus med, da den uden Tvivl maa findes her i Landet; men da den endnu ikke kjendes herfra, har jeg sat den i Parenthes.

Antallet af de kjendte danske Loppearter er blevet 14, hvilket er omtrent, hvad der kunde ventes, idet der af de almindeligere Arter i Europa kun mangler Harens, Pul. goniocephalus, men saa til Gjengjæld en ny caracteristisk Art, Typhlopsylla silvatica, har kunnet opstilles.

Pulex (L.) Tasch.

1. Pul. irritans L.

Linné, Faun. suec. ed. II. Nr. 1695.

Taschenberg, Die Flöhe p. 64. Tab. I. Fig. 8.

Som bekjendt forlader Menneskets Loppe ligesom de andre egentlige Lopper (Pulicidæ) sit Værtdyr for at aflægge sine Æg i Land eller Jord, i Gulvsprækker eller andre lignende Steder; kun ganske undtagelsesvis aflægges Æggene paa Kroppen af Værtdyret, hvor Larverne saa kunne udvikles. Et saadant, for saa vidt jeg ved, ganske enestaaende Tilfælde af Udvikling af Loppelarver paa det menneskelige Legeme omtales af Overlæge, Dr. R. Bergh i hans lille Afhandling, »To sjeldne Tilfælde af Pseudo-Parasiter hos Mennesket« (Hospitals-Tidende

1885), og Patienten var en »40 aarig, drikfældig, meget svinsk, enligt boende Arbejdskone, som i mange Aar havde lidt af Psoriasis.« Museet besidder endel halvvoxne Larver fra denne Kilde.

Pul. irritans følger Mennesket over den største Del af Jordkloden, tagende stærkt til mod Syd og mod Troperne, hvor den mange Steder er en sand Landeplage. Efterat Taschenberg selv, l. c. p. 107, saa væsentligt har corrigeret sin forud i samme Arbeide, p. 65, fremsatte Paastand eller Formodning, om at Menneske-Loppen skulde savnes i Æquatoriallandene, er en Eftervisning af dens Forekomst i disse Egne vel ikke mere paatrængende, men jeg finder det dog hensigtsmæssigt efter egne Erfaringer og Museets Samlinger at give følgende Oplysninger. I den nordlige Del af Sydamerika, i Venezuela, er Loppen en skrækkelig Plage, selv i ordentlige Huse, men nogen anden Menneske-Loppe end Pul. irritans er jeg ikke truffet paa derovre. Ogsaa fra Siam i Bagindien haves denne Loppeart paa Museet. Nord paa i de nordlige Polarlande, synes denne Loppe derimod at mangle, og Pulex irritans, som O. Fabricius anfører fra Grønland, er sikkert en anden Art, vistnok Pul. glacialis Tasch., ligesom Fabricius jo ogsaa nægter, at Grønlænderne angribes af Lopper. De faa Exemplarer, som Museet ejer af Pul. irritans fra Grønland ere vistnok fremmede, indførte Individuer, men er der iøvrigt den Mærkelighed ved disse samme Individuer, at de for en Del ere tagne paa andre Dyr, saasom paa Hunden eller selv paa Edderfuglen.

2. Pul. Vulpes Rits.

Ritsema, Regensburger Correspond. XXVIII (1874.) p. 70.

Pul. globiceps Taschenberg, Die Flöhe p. 66. Taf. II. Fig. 10a. 11.

Den er kun taget een Gang her i Landet paa dens

sædvanlige Værtedyr, Ræven, Frerslev Hegn, 28. 4. 90, Cand. mag. Th. Mortensen, i større Antal (Schlick).

Foruden paa Ræven skal den ogsaa være taget paa Grævlingen, men synes overhovedet at være en sjelden og lidet udbredt Art. Foruden i Rusland (?), Tydskland og Holland er den ogsaa fundet i Grønland ved Ivigtut af Læge Thaarup (Schlick).

3. *Pul. fasciatus* Bosc.

Bosc d'Antic, Bull. d. Sc. par la Soc. Philom. III. (1801) p. 156.

Taschenberg, Die Flöhe p. 69. Taf. II. Fig 13.

Denne Loppe ligner meget den følgende Art, *Pul. Gallinæ*, men skjælnes dog let fra den ved, at Tornene i Nakkekammen ere færre, længere og mere spredte. Den af Taschenberg anførte Forskjel i Fodleddenes Længdeforhold kan jeg ikke godkjende.

Arten lever paa forskellige smaa Pattedyr, navnlig af Gnavernes Orden, men træffes hyppigt ved Sigten af Træsmuld, i Opskyl eller lignende dog oftest enkeltvis. Den er taget paa Markmusen, *Arvicola agrestis* (Schlick), Rotten, *Mus decumanus*, Husmusen, *Mus musculus*, men ogsaa paa Hermelinen, *Mustela erminea*, Faaborg 28. 12. 95 af Hr. C. S. Larsen (Schlick). Som sigtet har Hr. Schlick den fra Damhusmosen ved Kjøbenhavn, fra Lyngbymose, fra Geelskov i Træsmuld, fra Lysemose ved Maribo hos *Formica fuliginosa*, og fra Randers i Opskyl.

Desuden er den kjendt fra Sydeuropa paa Grævlingen og *Myoxus nitela* samt paa *Canis lagopus* fra Holland. Ogsaa fra Mammuth-Hulen i Kentucky haves et Par Individuer.

4. *Pul. Gallinæ* (Schränk) Bouché.

Bouché, Nov. Act. Leop. Carol. XVII. 1 (1835) p. 504.

Pul. avium Taschenberg, Die Flöhe p. 70. Taf. II. Fig. 14. 14 a.

Larver og Pupper af denne Loppe ere tagne i Antal i Digesvale-Reder, Hvorup Bakker ved Aalborg, 5. 8. 95 af Hr. Stud. mag. S. Jensen.

Pul. Gallinæ findes hos de forskjelligste Fugle og tages i Antal navnlig i Spurve-, Svale- og Hønsereeder. Foruden hos de her nævnte Fugle er den taget her i Landet paa Totanus hypoleucus i Jylland (Fischer), paa Muscicapa grisola i Dyrehaven (Drewsen), men ogsaa en enkelt paa en Gnaver, nemlig Mus musculus. Af og til forekommer den ogsaa ved Sigting, saaledes gjentagne Gange i Lyngbymose (Schlick og Løvendal).

Blandt de mange Fuglearter, som Taschenberg, l. c. p. 73, nævner som denne Loppes Vært dyr, findes dog ikke Kliren, men iøvrigt angives Intet om dens geographiske Udbredning.

5. Pul. Sciurorum (Schrank) Bouché.

Bouché. Nov. Act. Leop. Carol. XVII. 1 (1835) p. 506.

Taschenberg, Die Flöhe p. 75.

Denne Art er et Par Gange taget i større Antal paa Egernet, nemlig ved Sorø af Dr. Bergsøe og ved Glorup i Fyen (Landbohøjskolens Samling).

Foruden som her i Landet paa Egernet er den ogsaa en Gang taget paa en Flagermus, Rhinolophus ferrum equinum. Den synes at være temmelig sjælden, men vides dog at forekomme saavel i Tydskland, Holland og Schweitz som i Böhmen, England og Rusland (?).

6. Pul. Melis Walk.

Walker, Insecta Britannica, Diptera III. (1956) p. 5.
Taschenberg, Die Flöhe p. 73. Taf. II. Fig. 15. 15a.
Taf. III. Fig. 16.

Ligesom forrige Art er ogsaa Grævlinge-Loppen

kun taget et Par Gange her i Landet, begge Gange i ringe Antal og uden nærmere Localitets Angivelse (Conserv. E. Hansen og Conserv. Conradsen, gl. Universitets Museum).

Den geographiske Udbredelse af denne Art synes at være omtrent den samme som den foregaaende Arts. Foruden paa Grævlingen angives den ogsaa at være fundet paa Ræven.

7. Pul. *Canis* Dug.

Dugès, Ann. d. sc. nat. XXVII. (1832) p. 157. pl. 4. fig. 2, 5. 7—9.

Pul. *serraticeps* Gerv. Taschenberg, Die Flöhe p. 77. Taf. III. Fig. 18.

Vore to Husvenner, Hunden og Katten, ere meget ofte i høj Grad plagede af denne Loppe, og fra dem gaar den ogsaa over paa Mennesket, hos hvem den dog ikke synes ret at føle sig hjemme.

Taschenberg, l. c. p. 80, angiver foruden Hunden og Katten ogsaa andre Rovdyr, som Ræven, Tigreren, Ilderen etc., eller Gnaver, som Haren, som dens Vært dyr, og som Menneskeloppen synes den ogsaa at være saa temmelig kosmopolitisk. Som yderligere Oplysning kan jeg tilføje, at der paa Museet haves et Individ af denne Art fra en centralamerikansk Abe, *Cebus hypoleucus* (Reinhardt), og at jeg i Venezuela saa Hunden plaget i allerhøieste Grad af en Loppe, som jeg ikke tvivler om at have været nærværende Art.

8. Pul. *Erinacei* Bouché.

Bouché, Nov. Act. Leop. Carol. XVII. 1 (1835) p. 507.

Taschenberg, Die Flöhe p. 81. Taf. III. Fig. 19.

Det forekommer mig at være noget dristigt af Taschenberg at henføre *Kolenatis Trichopsylla cuspidata* som Synonym til nærværende Art, naar *Kolenati*, som der anføres, l. c. p. 82, »weder an den Wangen noch am

Pronotum die Stacheln erkannt hat, og saa disse Udeladelser just gjælde de vigtigste Artscharacterer. Med Hensyn til Kindens Torne skal jeg dog her bemærke, at disse ikke paa mine Individder synes ret constante.

Der findes her fra Landet kun et Fund paa nogle faa Individder af Pindsvine-Loppen (Bölling, gl. Universitets Museum).

Den geographiske Udbredning af denne Art følger vistnok dens Værdtyr, Pindsvinet, og paa noget andet Dyr vides den hidtil ikke at være taget.

Hystriopsylla Tasch.

Taschenberg angiver, l. c. p. 83, at denne nye Slægt ganske mangler Øine, men hos de talrige af mig undersøgte Individder har jeg aldrig savnet Øine, og om de end ikke ere saa store og fremtrædende som hos Slægten *Pulex*, ere de dog lige saa tydelige som hos mangan *Typhlopsylla*.

9. Hystr. Talpæ Curt.

Pulex Talpæ Curtis, Brit. Entom. III (1826) Nr. 114 fig.

Hystriopsylla obtusiceps Rits. Taschenberg, Die Flöhe p. 83. Taf. III. Fig. 21.

Larver af denne Art har jeg fundet sammen med Larver af en af de følgende Arter, *Typhlopsylla assimilis*, tilligemed Imagines i en Markmuserede i Langebæk Vesterskov i Sydsjælland, 21. 8. 93.

Denne Loppe, som uden Sammenligning er vor største Art af Lopper, findes ikke sjældent enkeltvis nedfalden i Sandhuller eller sigtes i Havemuld, i gammel Halm eller hos *Formica fuliginosa*, saaledes paa sidstnævnte Localitet i Lysemose ved Maribo af Hr. Schlick; sjældnere tages den paa Værdtyret, der enten kan være Muldvarpen, eller Markmusen, *Arvicola agrestis*, eller Spidsmusen, *Sorex vulgaris* (Schlick). Et Par Gange

er den paa Markmusen eller, som før omtalt, i dennes Rede fundet sammen med *Typhlopsylla assimilis*. I det første af de to her nævnte Tilfælde fandtes foruden de to Arter af Lopper ogsaa den temmelig sjeldne, lille Aadselbille, *Leptinus testaceus*, hvis Forekomst som snyltende (?) mellem Haarene paa smaa Pattedyr, iøvrigt er kjendt tidligere (Landbohøiskolens Samling).

Taschenberg, som kun kjender nærværende Art fra Muldvarpen og en Markmus, *Arvicola arvalis*, angiver England, Holland, Belgien, Frankrig og Tydskland som dens Hjemstavn.

Typhlopsylla Tasch.

10. *Typhl. octactena* Kol.

Ceratopsyllus octactenus Kolenati, Paras. d. Chiropt. (1856) p. 31.

Typhlopsylla octactenus Taschenberg, Die Flöhe p. 87. Taf. IV. Fig. 22. 22 a. 22 b.

Taschenberg skriver »*octactenus*«, men da dette Ord maa i al sin barbariske Dannelselse være et Adjectiv, maa det ogsaa i Kjønn rette sig efter sit Substantiv.

Denne Art er den almindeligste af vore Flagermuse-Lopper og er fundet paa forskjellige af vore Arter af Slægten *Vespertilio*, dog kun enkeltvis. Den angives saaledes fra *Vesp. dasycnemis*, Christianshavn Conradsen, fra *Vesp. murinus*, 3. 2. 57 Conradsen og fra *Vesp. sp.*, Daubjerg-Kalkgruber; desuden er den ogsaa sigtet i Muld, Jægerspris Løvendal.

Denne er den almindeligste og mest udbredte af alle europæiske Flagermuse-Lopper, og den angives af Kolenati og Taschenberg, l. c. p. 89, fra forskjellige Arter af *Vesperugo* og *Vespertilio* samt fra *Plecotus auritus* og *Rhinolophus hipposideros*.

11. *Typhl. hexactena* Kol.

Ceratopsyllus hexactenus Kolenati, Paras. d. Chiropt. (1856) p. 51.

Typhlopsylla hexactenus Taschenberg, Die Flöhe p. 89. Taf. IV. Fig. 23.

Angaaende Rettelsen af Taschenbergs Artsnavn see under foregaaende Art.

Kun et enkelt Individ af denne Art kjendes her fra Landet; det er taget paa *Plecotus auritus* fra Kronborg Kassematter af Bergsøe.

Kolenati angiver som Vært dyr forskellige Slægter og Arter af europæiske Flagermus Arter, men Taschenberg har den kun fra *Plecotus auritus*.

12. *Typhl. Musculi* Dug.

Pulex Musculi Dugès, Ann. d. sc. nat. XXVIII. (1832) p. 160. pl. 4. fig. 3. 10.

Typhlopsylla Musculi Taschenberg, Die Flöhe p. 92. Taf. IV. Fig. 25. 25 a.

Her i Landet er den hidtil kun taget nogle faa Gange og ikkun paa Husmusen.

Taschenberg angiver som Vært dyr for den foruden Husmusen ogsaa Vandrerotten, *Mus decumanus*, og Brandmusen, *Mus agrarius*; Bouché føier den sorte Rotte, *Mus rattus*, og Kolenati vor sydlige Markmus, *Arvicola arvalis*, til.

13. *Typhl. silvatica* n. sp.

Genæ aculeis binis instructæ.

Pecten prothoracicum ex aculeis sex et viginti, divaricatis consistens.

Tibiæ seriebus binis, altera ex aculeis undecim minoribus altera ex aculeis tribus majoribus consistentibus, instructæ.

Long. 2,3 — 2,6 m. m.

Kinderne med 2 Torne.

Forryggens Kam bestaaende af 26 spærrede Torne.

Skinnebenene med en dobbelt Række Børster, den ene Række med 11 korte, den anden med 3 lange Børster.

Længde 2,3—2,6 m. m.

Denne nye Art staar nærmest ved Typhl. Musculi, fra hvem den dog let skjelnes ved det ringe Antal af Torne paa Kinderne. Kindernes Bevæbning ligner ellers mest Flagermuse-Loppernes, men det korte brede Hoved, Manglen af Kamme paa Bagkroppens Rygskinner og Skinnebenenes Tornerækker fjerner den atter fra disse Lopper, saa at der næppe kan tænkes paa den af Taschenberg, l. c. p. 91 f., opstillede problematiske Art, Typhlopsylla unipectinata, fra en Flagermus i Schweiz, nemlig Rhinolophus hipposideros. Rygkanten af Skinnebenene udmærker sig paa alle 3 Par Ben ved en tæt Kam eller Række af 11 temmelig lange Børster, og jævnsides denne Kam en Række af 3 dobbelt saa lange Børster. I Bagranden af 6 af Bagkroppens Rygskinner forekomme 1—3 korte Torne.

2 Individuer af denne Art ere tagne i Musegange ved Roden af Træer i Frijsenborg-Dyrehave, af Conserv. Løvendal.

14. Typhl. assimilis Tasch.

Taschenberg, Die Flöhe p. 95. Taf. IV. Fig. 27 a. b.

Larven har jeg fundet i en Markmuserede, Langebæk Vesterskov, 21. 8. 93.

Denne lille Loppe er en af vore almindeligste Arter og findes hyppigt hos Muldvarpen og forskellige af vore smaa Gnavere, ikke sjeldent sammen med Hystricopsylla Talpæ, saaledes som jeg alt har bemærket under denne Art. Foruden paa Muldvarpen er den altsaa her i Landet taget paa Markmusen, Arvicola agrestis, paa Vandrotten, Hypudæus amphibius, i Ladegaardsaaen af Hr. Schlick, og paa Buskmusen, Sminthus subtilis,

ved Aalborg af Adj. Nielsen (Viceinsp. Winge). Desuden er den taget et Par Gange paa Hermelinen, *Mustela erminea*, her i Dyrehaven af Conserv. Conradsen og ved Faaborg af Hr. C. S. Larsen (Schlick). Ligesom forskellige af vore andre Loppearter sigtes den ogsaa ikke sjeldent, saaledes i større Antal i Dyrehaven, 17. 9. 82, i Smuld under Fyrsvamp af Hr. Schlick, ved Lyngbysø af Hr. Løvendal, og i Lysemose ved Maribo af Hr. Schlick.

I Udlandet synes den ikke at være saa udbredt som de fleste andre af vore Lopper, og omtales saaledes først 1891 fra England af Saunders, Entom. Monthly Mag. (2) Vol. 2 (27). June p. 170. Taschenberg angiver den, foruden som meget hyppig paa Muldvarpen, at være fundet paa Skovmusen, *Mus sylvaticus*, vor sydlige Markmus, *Arvicola arvalis*, og paa Spidsmusen, *Sorex vulgaris*.